

Konferencia a Rothamsted-i Kísérleti Állomás 150. évfordulóján

A világ legrégebbi, jelenleg is folyó szerves- és műtrágyázási tartamkísérleteit 150 éve, 1843-ban állították be Rothamstedben (Harpenden, Anglia). A kísérletek J. B. LAWES ötlete és tanulmányai alapján J. H. GILBERT közreműködésével indultak, az ún. klasszikus kísérleteket azóta is gondozzák.

A kísérletek indításának 150 éves évfordulóját a rothamstedi kutatók egy konferencia szervezésével ünnepelték meg. Az "Insight from Foresight" című rendezvényre 1993. július 12-14 között került sor, a Rothamsted Experimental Station területén, a klasszikus kísérletek szomszédságában. Az ünnepi konferencia fő témája, hogy milyen hasznosítható eredményeket tudnak adni a tartamkísérletek és a hosszú időn át folyó adatgyűjtések a mezőgazdaság, az agrár- és ökológiai kutatások számára.

Az angliai kísérletek eredményeinek ismertetése mellett a világ egyéb részein folyó tartamkísérletek tapasztalatai is bemutatásra kerültek a 22 országból érkezett több mint 150 résztvevő tolmácsolásában.

Magyarországnak a tartamkísérletek terén jelentős eredményei vannak, szerepsére még napjainkban is több kutatóműhely rendelkezik kísérletsorozatokkal. Ezek közül több képviseltette is magát a rendezvényen. A Pannon Agrártudományi Egyetemről DEBRECZENI BÉLÁNÉ, BERECZ KATALIN, LEHOCZKY ÉVA, KISMÁNYOKI TAMÁS, HOFFMANN SÁNDOR, NÉMETH ISTVÁN, RAGASITS ISTVÁN és

SISÁK ISTVÁN, a Debreceni Agrártudományi Egyetemről NAGY JÁNOS, az MTA Mezőgazdasági Kutató Intézetéből (Martonvásár) GYÓRFFY BÉLA, BERZSENYI ZOLTÁN, JOLÁNKAI MÁRTON és SZALAY DEZSŐ, a GATE "Fleischmann Rudolf" Mezőgazdasági Kutató Intézetéből (Kompolt) HOLLÓ SÁNDOR, az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetéből (Budapest) CSATHÓ PÉTER, LÁSZTITY BORIVÓJ és NÉMETH TAMÁS vettek részt a konferencián.

Plenáris előadásokat hallgathattak meg a résztvevők a klasszikus kísérletekről, az ezekben végzett vizsgálatokról, valamint egyéb tartamkísérletekről és monitoring hálózatokról is. A klasszikus kísérletekkel foglalkozó előadók áttekinthették a tartamkísérletek szerepét, fontosságát (R. SOUTHWOOD), beszámoltak történetileg a klasszikus kísérletekről (A. E. JOHNSTON), a tartamkísérletek nitrogénforgalmáról (D. S. POWLSON), valamint a klasszikus kísérletek eredményei alapján verifikált szén- és nitrogénforgalmi modellről (D. S. JENKINSON).

M. J. SWIFT és munkatársai az afrikai, míg D. J. GREENLAND a fejlődő országokbeli tartamkísérleteket és kezdeményezéseket mutatta be.

A kelet-európai tartamkísérletek ismertetésére S. MERCIK (Lengyelország) kapott felkérést. A magyar résztvevők és a többi, a környező országokból érkezett kutató számára ez az előadás okozta a legnagyobb csalódást, mert csak két lengyel kísérlet bemutatására korlátozó-

dott, és az ezeknél esetleg jelentősebb egyéb, a térségben folytatott tartamkísérletekről csak annyit említett, hogy a poszter-szekcióban láthatók az eredmények.

A konferencián elhangzott előadások jelentős része foglalkozott különböző adatbázisok és monitoring rendszerek eredményeinek feldolgozásával, értékelésével, ezeket az adatokat úgy tekintve, mint amelyek gondos tervezés és végrehajtás mellett fontos kiegészítői lehetnek a tartamkísérletek eredményeinek (P. B. TINKER).

A magyar résztvevők poszttereken mutatták be a magyarországi tartamkísérletek eredményeit. DEBRECZENI BÉLÁNÉ és DVORACSAK MIKLÓS az OMTK kísérlethálózatról és az egyik kísérlet 12 kezelésének 20 éves kumulatív őszi búza terméseredményéről, míg DEBRECZENI BÉLÁNÉ és SISÁK ISTVÁN a kísérlet kukorica terméseredményeinek hasonló adatairól számoltak be. LÁSZITY BORIVÓJ az örökrozs kísérlet eredményeit, míg BALÁZS JULIANNA, BEREZ KATALIN és RAGASITS ISTVÁN a N-trágyázásnak az őszi búza termésminőségére gyakorolt hatását mutatták be. HOFFMANN SÁNDOR és KISMÁNYOKI TAMÁS a talaj 0-90 cm-es talajrétegében több éven keresztül mért ásványi-N tartalom változásait egy keszthelyi vetésváltásos kísérletben, KISMÁNYOKI TAMÁS pedig a szerves trágya és a növénymaradványok hatását is figyelembevevő tartamkísérletek eredményeit közölték. NÉMETH TAMÁS az OMTK kísérletekben vizsgálta a N-trá-

gyázás hatását a talajszelvény nitrát-N tartalmára. NAGY JÁNOS a kukorica-hibridekkel folytatott kísérleteket értékelte. NÉMETH ISTVÁN, BEREZ KATALIN és RAGASITS ISTVÁN a szerves- és műtrágyát azonos hatóanyagban tartalmazó kísérletek, KÁDÁR IMRE, CSATHÓ PÉTER és THAMM FRIGYESNÉ pedig a foszfor előregedési kísérletek eredményeit mutatták be.

A poszter-szekció az előadásokat követően a résztvevők szálláshelyén került megrendezésre, így időkorlátozás nélküli kötetlen, éjszakába nyúló beszélgetések és tartalmas viták alakultak ki.

A konferencián, D. S. POWLSON javaslatára alapján, szóba került egy, az EC által finanszírozott program szervezése is, a világ tartamkísérleteinek felmérésére, az általános információk begyűjtésére és adatbázis létrehozására.

A konferencia zárszavában a Rothamsted-i intézet igazgatója (T. LEWIS) a tudományos rendezvény tapasztalatainak összefoglalásán túl, kitért arra is, hogy sok olyan érdekes kérdés merült fel, melyekre külön szimpóziumot illetve workshopokat célszerű szervezni. Elsőként a szervesanyag-forgalommal kapcsolatos szimpózium megrendezésének a gondolata merült fel.

Remélhetőleg a javasolt szimpóziumokra és workshopokra a közeljövőben sor fog kerülni és a különböző tartamkísérleti helyek között kapcsolatok, együttműködések, közös kutatási projektek a mainál szélesebb körben fognak szerveződni.

Érkezett: 1994. január 28.

NÉMETH TAMÁS

MTA Talajtani és Agrokémiai
Kutató Intézete, Budapest